

347/2013); 3) забезпечити узгоджений механізм діяльності об'єднаних систем країн-членів ЄС і країн-учасниць ЄС;

– за напрямом №4 — “розмежування оператора ГТС” — наша держава має: 1) розмежувати та затвердити оператора ГТС відповідно до вимог Третього енергопакету ЄС; 2) розробити і прийняти правила сертифікації оператора ГТС.

Список використаних джерел:

1. Лір В. Енергетична політика сталого розвитку як вектор інтеграції Україна-ЄС / В. Лір // Науковий вісник [Одеського національного економічного університету]. – 2016. – № 4. – С. 158–176.

2. Хто завалив роботу за Третім енергопакетом? [Ел. ресурс]. — Режим доступу: http://gazeta.dt.ua/energy_market/hto-zavaliv-robotu-za-tretim-energoraketom-.html

3. Гречаник Б. В. Природні монополії: проблеми функціонування та реорганізації в контексті розвитку нафтогазової промисловості. / Б. В. Гречаник // Науковий вісник ІФНТУНГ, Серія “Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості”. – 2016. – №2 (14). – С. 52 – 58.

4. Україна інтегрується в європейську газотранспортну систему. Чи є прогрес? [Ел. ресурс]. — Режим доступу: https://www.euointegration.com.ua/articles/2017/02/27/7062248/view_print/

УДК 005.56

ПРО КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА

М. О. Данилюк

Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

email: econpid@nung.edu.ua

Купчак В. Р.

ПАТ «Волиньобленерго»

На нинішньому етапі розвитку національної економіки відбувається нагальна необхідність у реформуванні багатьох її секторів. Серед найбільш важливих можна виділити реформування вітчизняної вищої освіти, адже модель розвитку України сьогодні – це «економіка, що базується на знаннях». Даній проблемі присвячено чимало праць вітчизняних науковців, в яких зроблено акцент на актуальні проблеми модернізаційних зрушень у системі вищої освіти в контексті входження України до європейського освітнього простору. Разом з тим для комплексного вирішення проблеми реформування вищої освіти необхідне обґрунтування нових теоретичних підходів до

партнерської взаємодії як єдиної системи з певними інтеграційними властивостями. Назріла необхідність перегляду механізмів формування партнерських відносин для організації проведення інноваційної діяльності в багатьох сферах. Сьогодні наша університетська освіта і наука основана на інерції розвитку і може стати рушійною силою тільки тоді, коли в науці та освіті, так як і в бізнесі, будуть створені нові форми відносин.

Актуальність формування таких відносин пояснюється тим, що однією із світових тенденцій є ліквідація науково-дослідних підрозділів на виробничих підприємствах або їх трансформація у сучасні наукові центри з якісно оновленими цілями та мотивами діяльності. Створення таких наукових центрів супроводжується пошуком наукового потенціалу в інших країнах, які можуть забезпечити зниження витрат на створення нових знань, що є основою розвитку інтелектуального капіталу підприємств. Делокалізація потенціалу наукових послуг в країни, які володіють високим фаховим рівнем персоналу, залученого до наукових досліджень, дає Україні шанси скористатися світовими тенденціями. Враховуючи низку переваг, притаманних поки що вітчизняній освіті та науці щодо якості підготовки різногалузевих фахівців, шанси скористатися поширенням офшорингу процесів знань є цілком реалістичними. Разом з тим, дані можливості можуть використати вітчизняні суб'єкти господарювання - переорієнтуватися на отримання наукових послуг від зарубіжних наукових центрів. Тому актуальною для вітчизняних університетів є потреба швидкої реакції на глобальні виклики, зміни парадигми розвитку.

Робоча гіпотеза концепції партнерських відносин зводиться до наступного:

- процес взаємодії вітчизняної університетської науки, освітянських послуг та бізнесової діяльності є недостатньо розвинутий, потребує більш поглибленого дослідження та активізації;

- визначитися з основними принципами, формами та інструментами інтеграційної взаємодії, в межах якої наука, освіта та бізнес генеруватимуть синергетичний ефект, який буде розподілятися між усіма залученими суб'єктами.

Метою даного дослідження є формування концептуальних засад для налагодження та реалізації партнерських відносин «трикутника знань» - вищої освіти, наукових досліджень та підприємництва.

Сучасне трактування сутності партнерства можна представити у розрізі багатьох наукових підходів, але аналізуючи та узагальнюючи розмаїття дефініцій можна зробити висновок, що партнерські відносини – це процес створення, підтримки та розширення тісної співпраці між окремими суб'єктами з метою отримання певного результату, який може набувати різних форм для кожної зі сторін. Однак, нинішня практика свідчить про відсутність ефективної співпраці складових «трикутника знань» з таких причин [1,2,3]:

- переважну більшість науково-дослідних робіт намагаються фінансувати

за рахунок бюджетних коштів та грантів;

- недостатня поінформованість бізнесу про науково-технічні можливості ВНЗ;

- нерозуміння бізнесом реалій і умов роботи вітчизняних ВНЗ та навпаки;
- несприятлива демографічна ситуація, яка з кожним роком загострює проблему підготовки в достатній кількості висококваліфікованих фахівців;

- орієнтованість бізнесу лише на швидке отримання економічної вигоди, а не на довгострокові проекти;

- відсутність тісного взаємоз'язку між освітньою та науковою діяльністю;

- проблеми конфіденційності інформації;

- низький рівень якості дослідницької та інноваційної діяльності у багатьох ВНЗ;

- недостатність фінансових ресурсів у суб'єктів реального сектору економіки для розширення партнерства з ВНЗ;

- пасивна і консервативна позиція ВНЗ щодо розробки нових перспективних освітньо-професійних та освітньо-наукових програм;

- відсутність організаційно-економічного механізму інтеграційної взаємодії складових «трикутника знань».

Кожна з цих причин є вагомою. Так, наприклад, наявні тренди у фінансуванні наукових досліджень в Україні не можуть забезпечити належної конкурентоспроможності наукового та бізнес-секторів, що робить вітчизняну економіку низько інноваційною та технологічно відсталою. Забезпечення можливості збільшення витрат на фінансування наукових досліджень вітчизняними суб'єктами господарювання дозволило би активізувати людський чинник, пришвидшити розвиток інтелектуального капіталу, а разом з тим - отримати резерви зниження витрат з дефіцитного Державного бюджету, спрямування цих коштів на підвищення соціального рівня життя громадян.

Назріла необхідність розглянути організацію партнерських відносин з науково-творчої точки зору. Здебільшого творчі задуми дещо непередбачувані, часто вони видаються непевними, довільними, заснованими на методі проб та помилок. Тому необхідно насамперед сформувавши концептуальний підхід до відображення сутності партнерства (рис. 1).

Для організації саме такого партнерства, на наш погляд, можна використати відому «теорію зацікавлених сторін» (ТЗС), яку закладено в основу багатьох концепцій, що значно розширює сферу стратегічного управління, у нашому випадку вищого навчального закладу.

На думку Т. Дональдсона та Л.Престона [4] ТЗС має такі відмінності від інших теорій:

1. Теорія зацікавлених сторін призначена одночасно описувати й визначати структуру і функціонування певного суб'єкта господарювання.

2. Теорія зацікавлених сторін розглядає підприємства як організаційний об'єкт, через який численні та різноманітні учасники вирішують свої численні завдання.

3. Теорія зацікавлених сторін є загальною й всебічною, але у той же час має також і практичну цінність.

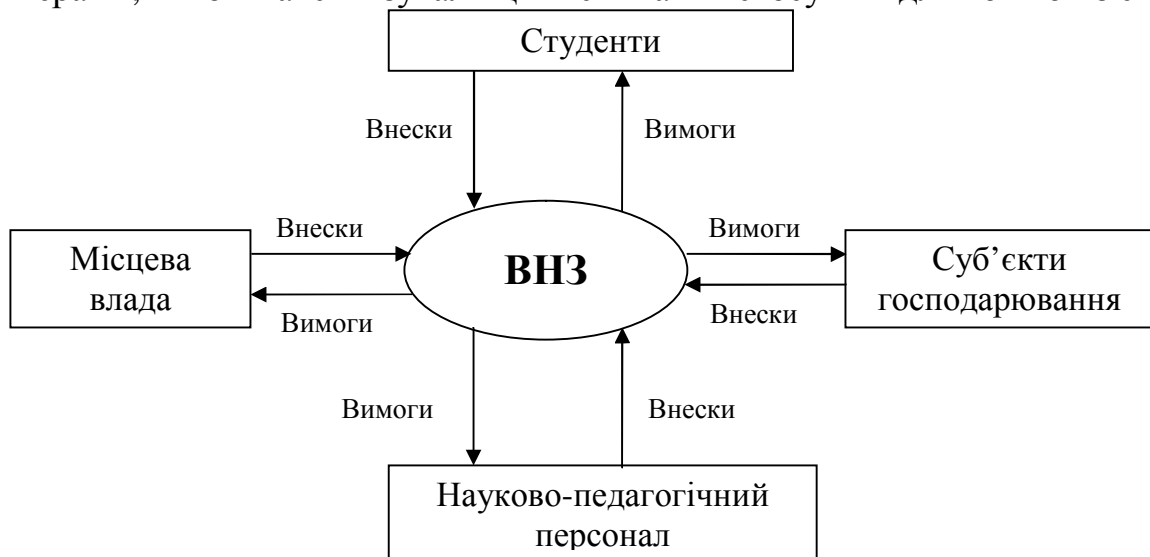

Рис. 1 Графічна інтерпретація концептуального підходу до відображення сутності партнерства

Практична цінність ТЗС може бути відчутною лише тоді, коли правильно визначено склад сторін, співвідношення інтересів, розроблено систему вимірювання та оцінки взаємного впливу різних сторін. Впровадження даної теорії у практичну сферу потребує відповідних інструментів, серед яких, на наш погляд, вдалою є система показників відповідальності (ASC – Accountability Scorecard). Вона призначена для пошуку своєрідного «балансу інтересів» між ВНЗ та зацікавленими сторонами. Взаємозв'язки між усіма сторонами розглядаються, з одного боку, як внески, а з другого – як стимули (вигоди), що компенсують зроблені внески. На наш погляд, зацікавленими сторонами для ВНЗ можна вважати: суб'єкти господарювання; науково-педагогічний персонал; студенти (аспіранти) та місцева влада (рис.2).

В сучасних соціально-економічних умовах ВНЗ вимушені вступати у конкурентну боротьбу за доступ до економічних ресурсів, розробляти поточні та перспективні заходи щодо зміцнення свого наукового та інфраструктурного потенціалу, а також їх раціонального використання. При цьому об'єктивною необхідністю є потреба у використанні принципів та інструментів стратегічного управління ВНЗ на основі збалансування сформульованих цілей, наявних можливостей та ресурсів, а також викликів внутрішнього та зовнішнього середовища [5].

Оцінюючи загальну картину налагодження партнерських стосунків у «трикутнику знань» через концепцію зацікавлених сторін, можна зробити висновок, що ці процеси знаходяться на початковому етапі. Це пояснюється як суб'єктивними причинами, так і об'єктивними обставинами. Серед них – надто тривалий пошук правильного вибору основних напрямів співпраці між партнерами, які би максимізували цінність таких стосунків для кожної із сторін.

Рис. 2 Структура моделі ASC для вищого навчального закладу

Окрім цього, незначною є кількість успішних суб'єктів господарювання, які здатні вийти за рамки стратегії виживання і приступити до розробки стратегії партнерських відносин, розроблення та реалізації локальних та регіональних програм розвитку. Потрібно створювати умови і правила для стимулювання та пошуку оптимальної моделі партнерства у нинішніх умовах, розробляти ефективний організаційно-економічний механізм її реалізації через концепцію зацікавлених сторін.

Список використаних джерел:

1. Берча О.М., Сочка К.А. Сучасний стан та перспективи розвитку партнерства університетів та бізнесу (на матеріалах ДВНЗ «УЖНУ») / О.М. Берча, К.А.Сочка // Наук. вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. – 2013. Випуск 4(41). С.113-119.
2. Калашнікова С.А. Ідентифікація сучасних орієнтирів розбудови вищої освіти / С.А. Калашнікова // Вища освіта України. – 2014 - №3. С.12-23.
3. Бакушевич І.В., Гошинський А.В., Слава С.С. Використання міжнародного досвіду для мережевої взаємодії бізнесу, освіти і науки в Україні / І.В.Бакушевич, А.В.Гошинський, С.С.Слава // Наук. вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. – 2015. Випуск 1(45). С.90 - 93.

4. Donaldson, T. and Preston, L. (1997) «The Stakeholder Theory of the Corporation: Concepts, Evidence, and Implications», *Academy of Management Review*, No. 1, pp. 65–66.

5. Економічні аспекти проблеми розвитку вищої освіти в Україні /монографія/ за ред. чл-кор. НАПНУ І.М. Грищенко. – Хмельницький: ХНУ, 2010. – 478 с.

УДК 338.23

СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА У СТРУКТУРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

О. Г. Дзьоба, Н. І. Ставнича

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
e-mail: reg@nung.edu.ua*

Безпека є необхідною умовою життя, а відтак і першочерговою потребою кожної людини. Будь-яка людина потребує захисту від різноманітних небезпек, а сам механізм захисту в цивілізованому суспільстві забезпечує держава. У статті 3 Конституції України [1] підкреслюється, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю.

Згідно з Законом України «Про основи національної безпеки України» [2] національна безпека України забезпечується шляхом проведення виваженої державної політики відповідно до прийнятих доктрин, стратегій, концепцій і програм у таких сферах, як політична, економічна, соціальна, воєнна, екологічна, науково-технологічна, інформаційна тощо (ст. 5).

З'ясування сутності соціальної безпеки в структурі національної безпеки держави потребує розгляду її з протилежної точки зору — небезпеки як явища, яке реально або потенційно здатне впливати на розвиток, виступати формою загострення суспільних суперечностей. Сучасний тлумачний словник української мови, небезпеку визначає як «можливість, ймовірність якогось лиха, нещастя, шкоди й таке інше» [3, с. 307]. Рудніченко Є. М. у своїй праці [4, с.189] вважає небезпекою таку реальність, яка може порушити стан рівноваги суб'єктів і призвести до негативних наслідків. Джерелами негативних наслідків виступають умови й чинники, які за певних обставин самі по собі або в різній сукупності виявляють ворожі наміри, шкідливі властивості, деструктивну природу й мають природне, техногенне або соціальне походження.

У сучасній теорії безпеки прийнято розрізняти небезпеку як таку, що, у цілому, усвідомлюється, але не як фатальна ймовірність завдання шкоди, що визначається наявністю об'єктивних і суб'єктивних чинників, які володіють